

मागणी क्र. झेडएच-५ लेखाशिर्ष- ४४०२ २७३४ ५३
मोठी बांधकामे आदर्शगांव विकास कार्यक्रमांतर्गत सन
२०२३-२४ चे अनुदान वितरीत करण्याबाबत.
वितरण आदेश क्र.३/२०२३-२०२४

महाराष्ट्र शासन
मृद व जलसंधारण विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक: आगायो-२०२३/प्र.क्र.१८/जल-९
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक.
मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२.
दिनांक:- २६ फेब्रुवारी, २०२४

वाचा:- शासन निर्णय, ग्राम विकास व जलसंधारण विभाग क्रमांक:-

१. आगायो-२०१०/प्र.क्र.४५/जल-८, दिनांक १३ ऑगस्ट, २०१०..
२. आगायो-२०१४/प्र.क्र.६५/जल-८, दिनांक २२ डिसेंबर, २०१४..
३. आगायो-२०१४/प्र.क्र.१६२/जल-८, दिनांक १० मार्च, २०१५.
४. आगायो-२०१४/प्र.क्र.६५/जल-८, दिनांक १४ मार्च, २०१६.
५. मृद व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. आगास-२०१४/प्र.क्र.६५/जल-८,
दि.५ सप्टेंबर, २०१८, दि.९ सप्टेंबर २०१९ व दि. २५ मार्च, २०२१.
६. मृद व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. आगास-२०१९/प्र.क्र.७०/जल-८,
दि.३ सप्टेंबर, २०१९.
७. मृद व जलसंधारण विभाग शासन निर्णय क्र. आगायो-२०२३/प्र.क्र.१८/जल-९,
दि.२२.०८.२०२३ व ९.११.२०२३
८. वित्त विभाग, शासन परिपत्रक क्र.अर्थसं-२०२३/प्र.क्र.४०/अर्थ- दि.१२ एप्रिल, २०२३
९. संचालक, मृद संधारण व पाक्षेय, कृषि आयुक्तालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांचे दिनांक
२३ जानेवारी, २०२४ चे पत्र.

प्रस्तावना:-

आदर्शगाव संकल्प व प्रकल्प योजना दि. २० फेब्रुवारी, १९९२ च्या शासन निर्णयान्वये सुरु करण्यात आली आहे. सदर योजना लोकसहभागातून ग्राम विकास या संकल्पनेवर आधारित आहे. गावाच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टिने शासनाच्या विविध योजना या गावामध्ये राबविण्यात येतात. यामध्ये प्रामुख्याने शासनाच्या १२ निरनिराळ्या विभागांच्या एकूण ५९ योजनांचा समावेश आहे. त्यापैकी पाणलोट क्षेत्र विकासाचे काम हे गाभा क्षेत्र म्हणून आणि इतर विभागाचे काम हे बिगर गाभा क्षेत्र म्हणून वर्गीकृत करण्यात आलेले आहे. तसेच या योजनेच्या अंमलबजावणीसाठी आणि सनियंत्रणासाठी राज्यस्तरीय कार्यकारी समिती गठीत करण्यात आलेली आहे.

या योजनेतर्गत निवडण्यात आलेल्या एकूण २०१ गावांव्यतिरिक्त या योजनेत नवीन १०० गावे निवडण्यास वर नमूद दि. १३ ऑगस्ट, २०१० च्या शासन निर्णयान्वये मान्यता देण्यात आली आहे.त्यानुसार संदर्भाधीन २ येथील दि. २२ डिसेंबर, २०१४ च्या शासन निर्णयान्वये ४७ गावे, संदर्भाधीन क्र.४ शासन निर्णय दि. १४ मार्च, २०१६ अन्वये १८ गावे तसेच संदर्भाधीन क्र.५ येथील दि. ५ सप्टेंबर, २०१८ न्वये ११ गावे, दि. ९ सप्टेंबर, २०१९ अन्वये २२ गावे, दि. २५ मार्च, २०२१ अन्वये १२ गावे अशी एकूण १०९ गावांच्या निवडीस मान्यता देण्यात आलेली आहे. दिनांक १७.१०.२०२२ च्या पत्रान्वये ५ वर्ष पेक्षा जास्त कालावधी झालेल्या व प्रकल्प पूर्ण झालेल्या ७४ गावांची नावे वगळण्यास मान्यता देण्यात आली आहे. या निवडलेल्या गावांच्या विकासासाठी जलसंधारण/पाणलोट क्षेत्र विकास

कार्यक्रमांतर्गत प्रामुख्याने खोल सलग समतल चर, दगडाचे बांध, लहान मातीचे बांध, मातीचे नालाबांध, सिमेंट नालाबांध आणि जमीन सपाटीकरण (भातखाचरे), कंपार्टमेंट बंडींग, ढाळीचे बांध इ. कामाचा समावेश आहे. याकरिता अर्थसंकल्पीय तरतुदीतून निधी उपलब्ध करण्यात येतो. तसेच आदर्शगांव संकल्प व प्रकल्प समितीच्या कार्यालयीन खर्चाकरीताही निधी देण्यात येतो.

संदर्भाधीन क्र.३ येथील दिनांक १० मार्च, २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये आदर्शगाव योजनेच्या नवीन मार्गदर्शक सूचना निर्गमित करण्यात आल्या आहेत आणि गावांच्या सर्वांगीण विकासाच्या दृष्टीने शासनाने या योजनेतून बिगरगाभा क्षेत्रावर मापदंडाच्या २५ टक्के निधी खर्च करण्यास मान्यता दिली आहे. या योजनेसाठी सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षासाठी एकूण रु. १५००.०० लाख इतका निधी अर्थसंकल्पीत करण्यात आला असून, वित्त विभागाच्या दि. १२ एप्रिल, २०२३ रोजीच्या अर्ध शासकीय पत्रान्वये अर्थसंकल्पीत निधीच्या अनुषंगाने निधी वितरणाच्या दिलेल्या सूचना विचारात घेता संदर्भाधीन क्र.८ येथील पत्रान्वये मागणी केल्यानुसार आदर्शगांव विकास कार्यक्रमांतर्गत रु.४५०.०० लाख इतका निधी वितरीत करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

शासन निर्णय:-

वित्त विभागाच्या दिनांक १२.०४.२०२३ च्या शासन परिपत्रकान्वये सन २०२३-२४ या वर्षाकरीता प्रथम नऊमाहिकरीता (डिसेंबर, २०२३ अखेर) आवश्यक असणारा अनिवार्य व कार्यक्रमांतर्गत खर्चाचा अर्थसंकल्पीत निधी एकूण वार्षिक तरतुदीच्या ७० टक्केच्या मर्यादेत अर्थसंकल्पीय अंदाज, वाटप आणि संनियंत्रण प्रणालीद्वारे (बीम्स) वितरीत केला जाईल. एप्रिल ते जून, २०२३ या पहिल्या तिमाहीसाठी २०%, जुलै ते सप्टेंबर या तिमाहीसाठी २०% व ऑक्टोबर ते डिसेंबर या तिमाहीसाठी ३०% याप्रमाणे निधी वितरीत केला जाईल असे सूचित केले आहे.

सन २०२३-२४ वर्षाकरीता आदर्शगाव योजनेअंतर्गत राबविण्यात येणाऱ्या लेखाशिर्ष - मागणी क्र. झेडएच-५, ४४०२-मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च, १०२-मृदसंधारण, (००) (१०२), मृदसंधारण, (०१) पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम (०१) (०३) आदर्शगाव विकास कार्यक्रम (कार्यक्रम) (४४०२ २७३४), ५३-मोठी बांधकामे रु.१५००.०० लक्ष इतका निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आला असून, संदर्भाधीन क्र.७ अन्वये आतापर्यंत रु.३००.०० लाख इतका निधी वितरीत करण्यात आला आहे. सन २०२३-२४ वर्षाकरीता लेखाशिर्ष ४४०२ २७३४, ५३-मोठी बांधकामे अंतर्गत एकूण अर्थसंकल्पित तरतुदीच्या ५० टक्के निधी वितरीत करण्यास वित्त विभागाने सहमती दिली आहे. सबब, यापूर्वी वितरित निधी (रु.३.०० कोटी) विचारात घेऊन, शिल्लक अवितरित तरतूद रु.४.५ कोटी वितरीत करण्यास वित्त विभागाने मान्यता दिलेली आहे. सन २०२३-२४ या वर्षा करीता आदर्शगांव विकास कार्यक्रमांतर्गत, ५३- मोठी बांधकामे यासाठी वित्त विभागाने बीम्सप्रणालीवर उपलब्ध करून दिलेला रु.४५०.०० लाख (रुपये चारशे पन्नास लाख फक्त) इतका निधी वितरीत करण्यास मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर निधी आदर्शगाव विकास कार्यक्रमांतर्गत निवड करण्यात आलेल्या १०९ गावांवर खर्च करण्याच्या अटीवर मान्यता देण्यात येत आहे. निवडलेल्या १०९ गावांपैकी जी गावं सन २०२३-२४ मध्ये पुर्ण करण्याचे उद्दिष्ट आहे त्या गांवावर सदर निधी प्रथम प्राधान्याचे घटकनिहाय खर्च करण्यात यावा. व तसे उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करावे.

३. हा निधी कोषागारातून आहरण व संवितरण करिता कार्यासन अधिकारी, मृद -५ तथा कृषी उपसंचालक (आदर्शगाव), पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत असून संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, पुणे यांना नियंत्रक अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात येत आहे.

४. सदर निधी खर्च करताना संदर्भाधीन दिनांक १० मार्च २०१५ च्या शासन निर्णयान्वये निर्गमित केलेल्या आदर्शगाव योजनेच्या नवीन मार्गदर्शक सूचना मधील अटी व शर्तीचे पालन करण्यात यावे आणि ज्या उद्दीष्टासाठी

निधी वितरीत केलेला आहे त्या उद्दिष्टांसाठी निधी खर्च करण्यात होईल याची दक्षता तसेच उपयोगिता प्रमाणपत्र सादर करण्याच्या अटीच्या अधीन राहून मंजूर करण्यात येत आहे.

५. वितरीत केलेला निधी मंजूर केलेल्या बाबींवर खर्च होईल याची दक्षता घेण्यात यावी. केलेल्या कार्यवाहीचा अहवाल शासनास नियमितपणे सादर करण्यात यावा. तसेच यावर होणारा खर्च खालील लेखाशिर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा आणि सन २०२३-२४ या आर्थिक वर्षाच्या मंजूर तरतुदीमधून भागविण्यात यावा.

मागणी क्र.झेडएच-५,
प्रधान लेखाशिर्ष ४४०२-मृद व जलसंधारण यावरील भांडवली खर्च
(००)(१०२) मृदसंधारण, (०१) पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम
(०१)(०३) आदर्शगाव विकास कार्यक्रम (कार्यक्रम)
(४४०२ २७३४)-५३ मोठी बांधकामे

६. हा शासन निर्णय निर्णय वित्त विभागाच्या संदर्भाधीन क्र.८ च्या शासन परिपत्रकान्वये प्रशासकीय विभागास प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र. २०२४०२२६१२२११०७८२६ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षात्कृत करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.पो.थोरात)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १.आयुक्त (कृषी), महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- २.संचालक, मृदसंधारण व पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे
- ३.सर्व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद,
- ४.सर्व उपायुक्त (विकास), विभागीय आयुक्त कार्यालय,
- ५.कृषी उपसंचालक, आदर्शगाव संकल्प व प्रकल्प समिती, कृषि भवन, पुणे-५
- ६.महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा परिक्षा/ लेखा व अनुज्ञेयता) मुंबई/नागपूर.
- ७.ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, विधानभवन, मुंबई.
- ८.अधिदान व लेखाधिकारी/निवासी लेखापरीक्षा अधिकारी, मुंबई
- ९.जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
- १०.नियोजन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
- ११.वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.
- १२.कक्ष अधिकारी/जल११, मृद व जलसंधारण विभाग, मंत्रालय, मुंबई
- १३.कार्यासन जल-९ (निवड नस्ती)